

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL DESCANS (NETEJA I GESTIÓ DE RESIDUS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 12 de juliol de 2023 la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat amb la ubicació, des del mes de novembre del 2022, d'uns contenidors d'escombraries molt propers a la terrassa i les finestres del seu habitatge.

La ciutadana exposava que havia presentat diverses reclamacions per les molèsties de soroll que suposaven aquests contenidors, afegides a les que ja havien de suportar pel fet de tenir uns altres contenidors ubicats a la vorera de l'altra banda del passeig de Manuel Girona, més una parada d'autobusos per on circulaven fins a sis línies.

Tot i que l'Ajuntament ja havia desplaçat uns metres més enllà del seu edifici tres dels sis contenidors que s'hi van instal·lar, considerava que hi havia altres ubicacions properes on es podien posar els altres tres sense generar tantes molèsties al veïnat.

La interessada ens autoritzava a facilitar les seves dades de contacte als serveis municipals per tal de poder comprovar les molèsties acústiques que patien.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de les Corts i a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

Els dies 14 i 21 de juliol de 2023 es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 28 de novembre de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les actuacions que va dur a terme l'Ajuntament.

CONSIDERACIONS

1. El dret al descans de la ciutadania

Sovint es reben queixes en referència a les molèsties de soroll que provoca la recollida dels diversos tipus de residus que es generen a la ciutat. Atès que l'Ajuntament té competència pròpia en matèria de medi ambient urbà, ha de protegir la ciutadania, en particular, contra la contaminació acústica que generen els serveis de recollida i tractament de residus i neteja viària que té obligació de prestar (art. 25.2 i art. 26.1 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local).

Per aquest motiu, ja fa anys que la Sindicatura recomana al consistori de modificar l'horari de recollida de residus a tota la ciutat, amb l'objectiu de reduir les molèsties que suposa el pas dels vehicles i les maniobres necessàries per dur a terme el servei, especialment durant la nit. En aquells carrers en què la recollida de residus només es pugui fer durant l'horari nocturn es recomana que es concentri el pas dels camions de recollida en una mateixa franja horària, amb l'objectiu de no pertorbar el son del veïnat en moments diferents durant les hores habituals de descans. Es tracta, doncs, de poder garantir una franja horària mínima de descans nocturn.

En l'emplaçament estudiat del passeig de Manuel Girona, cada dia hi passen els camions encarregats de recollir les diverses fraccions de brossa neta, així com les fraccions de resta i les fraccions d'orgànica, i tot això per partida doble, ja que hi ha illes de contenidors amb les diverses fraccions a banda i banda del carrer. A les molèsties de soroll que això suposa per als habitants de la zona cal afegir-hi els sorolls que inevitablement genera el pas constant dels autobusos de les línies que tenen parada just a la vorera del davant en aquest tram de carrer d'elevada densitat de trànsit privat.

2. Impacte del soroll ambiental en el dret a la salut

El soroll afecta el dret al descans, però també és el segon factor ambiental que més impacta en la salut de la població, just darrere de la contaminació de l'aire, i, segons l'informe de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) "Soroll ambiental i salut a la ciutat de Barcelona", es constata que el 57% de la població està exposada a nivells de soroll per sobre del llindar que l'OMS considera negatiu per a la salut, i un 27% de la població ho està a nivells molt per sobre d'aquest llindar.

L'informe de l'ASPB conclou que el soroll afecta la salut emocional i psicològica i pot produir trastorns del son i malalties cardiovasculars. De fet, es constata que 210.000 persones pateixen una molèstia intensa per soroll, més de 60.000 tenen trastorn del son i que al voltant del 3% de les morts per malaltia cardiovascular serien atribuïbles a aquesta causa.

La Constitució espanyola reconeix el dret a la protecció de la salut i estableix que correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives. L'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix que totes les persones tenen dret a la protecció davant de les diverses formes de contaminació, entre les quals trobem la contaminació acústica.

Així mateix, a banda de la protecció constitucional contra la contaminació acústica (art. 43 sobre la protecció de la salut i art. 45 sobre la protecció del medi ambient), la necessitat de mitigar aquestes molèsties també troba el seu fonament en drets fonamentals reconeguts per la Constitució, entre els quals el dret a la intimitat personal i familiar, consagrat en l'article 18.1.

D'altra banda, la "Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona" estableix que **l'Ajuntament ha de controlar tota mena d'emissions perjudicials per al medi i per a la salut o el benestar de les persones** i ha de potenciar la cultura mediambiental.

En l'àmbit regional, el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) posa en evidència la importància que les immissions sonores tenen en la vida de les persones i afirma que el soroll, en la societat actual, pot arribar a representar una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida de les persones.

Així, la Sentència del TEDH de 18 d'octubre de 2011 indica que:

39. L'article 8 del Conveni [Europeu de Drets Humans] protegeix el dret de l'individu al respecte de la seva vida privada i familiar, del seu domicili i de la seva correspondència. El domicili és normalment el lloc, l'espai físicament determinat, on es desenvolupa la vida privada i familiar. L'individu té dret al respecte del seu domicili, concebut no només com el dret a un simple espai físic sinó també al gaudi, amb tota tranquil·litat, d'aquest espai. La vulneració del dret al respecte del domicili no només es refereix a ofenses materials o corporals, com ara l'entrada sense autorització al domicili d'una persona, sinó també a lesions immaterials o incorpòries com els sorolls, les emissions, les olors i altres ingerències. Si les lesions són greus, poden privar una persona del seu dret al respecte del domicili perquè li impedeixen gaudir-ne.

Recordem també que l'article XXIII de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, signada per l'Ajuntament de Barcelona, estableix que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les

necessitats de les persones usuàries i vetllar per evitar qualsevol situació de discriminació o d'abús.

3. Petició ciutadana de mesura sonomètrica desatesa

La ciutadana va demanar als responsables municipals que comprovessin els nivells de soroll als quals estaven exposades les persones veïnes de la finca i des de la Sindicatura es va recordar al consistori que es disposava de les dades de contacte de la interessada per a qualsevol aclariment o mesura sonomètrica de comprovació que es volgués fer, ja que la reclamant manifestava que ningú s'havia posat en contacte amb ella per tractar l'assumpte.

Des d'aquesta Sindicatura reconeixem que la gestió de residus és un servei públic essencial que assegura el bé comú de la higiene i la salut pública i que el seu desplegament comprèn una gran complexitat, ja que cal coordinar diversos sistemes de recollida i de residus, horaris de pas i horaris dels centres de recepció dels residus i, a més, tenir en compte l'afectació a la mobilitat ciutadana i el dret al descans de la ciutadania, sense oblidar l'optimització dels recursos disponibles.

Ara bé, en el cas que ens ocupa, sí que és cert que en cap moment, tot i les nombroses queixes presentades, **no s'ha fet cap mesura sonomètrica per poder quantificar d'una manera objectiva quin és l'impacte acústic** que les persones veïnes de la finca han de suportar.

4. La potestat discrecional de les administracions públiques

Tant el disseny del sistema i el procediment de recollida de residus urbans com la ubicació dels contenidors constitueix una decisió que s'emmarca en el que es coneix com a **potestat de decisió discrecional de les administracions públiques**. Entre diverses solucions tècniques, totes possibles i legítimes, l'Administració pública està legitimada a optar-ne per una. La decisió, però, ha d'estar motivada pel fet que la solució sigui la millor possible d'acord amb el principi de bona administració.

D'aquesta manera, l'Ajuntament ha de garantir la recollida de la totalitat del volum de residus que es generen a la ciutat i ha de procurar, entre altres aspectes, que la ubicació escollida per instal·lar-hi els contenidors sigui la més beneficiosa per al conjunt de la població i que sempre hi hagi el mínim d'afectacions per al veïnat.

Recentment s'ha posat en funcionament a la ciutat un nou contracte de neteja i recollida de residus que preveia una distribució nova de contenidors, que han passat a agrupar-se en illes per afavorir-ne l'accessibilitat i la recollida selectiva. El nou

contracte també ha implicat més personal i vehicles per adaptar la prestació del servei a les necessitats de cada barri i de cada moment.

Amb la nova distribució de contenidors, el consistori indica que es redueixen un 17% els contenidors de rebuig, s'incrementa en un 25% el nombre de contenidors de recollida selectiva i el contenidor d'orgànica se situa més a prop d'aquests últims, amb l'objectiu d'assolir un 55% de reciclatge l'any 2025.

El punt 6.4 de requeriments dels serveis de recollida domiciliària del Plec de condicions tècniques del nou contracte dels serveis de neteja i gestió de residus indica que **el nombre de contenidors ha de ser el suficient per a la densitat de població de cada sector concret.**

La funció encarregada pel Consell Plenari Municipal a la Sindicatura de Greuges és la defensa dels drets de la ciutadania quan es puguin veure afectats per l'actuació municipal. Però no és funció d'aquesta institució determinar la forma concreta de prestar el servei de recollida de residus ni la ubicació òptima dels contenidors de residus, ja que cal tenir-ho en compte en conjunt i valorar els condicionants tècnics presents que fan que s'hagin d'adoptar decisions basades en la discrecionalitat tècnica que, ordinàriament, resta fora de l'àmbit de la nostra supervisió.

No obstant això, davant d'una afectació múltiple de drets com la que presenta aquest cas (al descans, a la salut i a la intimitat personal i familiar), aquesta institució considera que el consistori hauria d'incrementar els seus esforços per mitigar aquest tipus de molèsties, de les quals la ciutadania es queixa de manera recurrent.

Foto dels contenidors objecte de la queixa i de les terrasses de la finca afectada

Línies de bus

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Ajuntament no ha estat eficaç per garantir el dret al descans de la ciutadania.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar al Districte de les Corts** que impulsi la realització de les mesures sonomètriques de comprovació de l'impacte acústic en l'habitatge de la interessada.
- **Recomanar a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** que valori altres possibles ubicacions de l'illa de contenidors del passeig de Manuel Girona, atesa la confluència de dues illes de contenidors més la parada d'autobusos en aquest emplaçament.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.